

Вітичук І.А., Українець В.А.

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

**ЦІННОСТІ ЛІЦЕЙНОГО ПРОВУЛКУ
(ЗА КАЗКОЮ ДЗВІНКИ ТОРОХТУШКО
«ДИВО В ЛІЦЕЙНОМУ ПРОВУЛКУ»)**

У тлумачному словнику української мови у 20-ти томах подається таке визначення слова цінність:

- 1) виражена в грошах вартість чого-небудь; ціна;
- 2) те, що має певну матеріальну або духовну вартість;
- 3) важливість, значущість чого-небудь [1].

У психологічних словниках визначають цінність як поняття, що фіксує позитивне чи негативне значення будь-якого об'єкта чи явища, одну з форм суспільних відносин. Цінність – це специфічне людське, суб'єктивно зацікавлене ставлення людини до речей, процесів. Сучасний світ має багато спокус, що в реальному житті відвертають нас від цінностей. Складно окреслити чітко коло наших цінностей. Те, що може бути життєво важливо для одного, для іншого не має принципового значення [3].

Цінності, які ми зараз будемо називати, не фіксуються у словниках, але на нашу думку, вони саме такі.

Перше, що називає кожен, це **любов**. Не обов'язково до протилежної статі, але й до рідних, близьких, друзів. Можна любити тварин, природу (живу чи неживу).

Наступною цінністю є **розуміння** – обов'язковий пункт, що включає в себе життєві цінності будь-якої людини.

Повага дозволяє надихатись позитивними рисами інших, знайти недоліки в собі і виправити їх.

Також, однією з найважливіших цінностей є **дисципліна**. Багато хто вважає це рутиною, а насправді це виконання своїх обов'язків. Вона гартує силу волі, що знаходить своє відбиття в інших цінностях.

Віра в людей, у тому числі в себе. При тому ви надихаєте впевненістю оточення та одночасно зміцнюєте віру в себе.

Подяка – це те мале, що може підняти в іншому хвилю ентузіазму.

Прощення допомагає нам не перейматися образами та болями. Також можна виділити такі цінності, як **терпіння, толерантність, чесність**.

У своєму виступі на одному із засідань учасників Школи Відкритого Розуму професор Лещак назвав ще більше цінностей, які об'єднав в дев'ять груп.

Практично все, що було нами названо як життєві цінності та цінності суспільної моралі (за професором Лещаком) ми знаходимо на сторінках казки «Диво в Ліцейному провулку» Дзвінки Торохтушко.

Де кілька слів про авторку. **Дзвінка Торохтушко** (ім'я при народженні Любов Борисівна Нижник) – українська поетка, письменниця, журналістка, перекладачка, блогерка. Народилася 1972 р. в містечку Кременець Тернопільської області. Зростала в середовищі, де треба було вміти за себе постояти.

Дзвінка Торохтушко – авторка та співавторка численних поетичних, прозаїчних творів, перекладів, казок, віршів для дітей, новел. Вірш «Молитва» можна вважати найбільш впізнаваним твором Дзвінки Торохтушко. У 2017 році вірш став піснею.

Поетичне слово Дзвінки Торохтушко – гостре й ніжне, парадоксальне й просте, і надзвичайно чесне, до болю чесне, несе в собі певні цінності.

Мета нашої розвідки – проаналізувати казку Дзвінки Торохтушко «Диво в Ліцейному провулку» і провести паралелі з вищезазначеними цінностями, переконатися, чи вони є в центрі уваги авторки.

Найпершою цінністю, яку ми простежили, є **любов. Любов у сім'ї, любов до природи, любов до всього гарного, любов до дрібничок**. Зокрема, авторка піднімає проблему повної і неповної сім'ї. Це казка, і тому повну сім'ю представляє родина голубів (Аля і Стів): «Йй насправді подобалось оте його читання, і бурчання, і довгі зимові вечори, коли можна дивитися в шибку, як місто готується до свята, а з неба, згори додолу сіється сніг. Як борошно крізь сито» [Дзвінка Торохтушко 2018:10]. У сучасному світі ці пташки є символом закоханості та любові.

А історія неповної сім'ї пов'язана із хлопчиком Ромчиком, з обмеженими фізичними можливостями, та його мамою: «А потім онук

Варвари захотів собаку. І йому купили ротвейлера. Малий не дуже його доглядав, собака гуляв у дворі без повідка, намордника, а іноді й без господарів. І одного дня. Саме на передодні першого вересня, коли Ромчик мав іти до першого класу, собака напав у дворі на хлопчика», «... Варвара тоді принесла велику теку різних довідок і не дала грошей на лікування Ромчика. І в мами теж не було. Відтоді Ромчик в інвалідному візочку. І, кажуть лікарі, що нічого вже не зміниться» [Дзвінка Торохтушко 2018:16]. Не дивлячись на матеріальні, моральні проблеми, мама Ромчика випромінює безмежну любов до свого сина, намагається полегшити його життя, зробити його щасливим. Сподівається, що син одужає і зможе грати у футбол: «... мама хлопчика вірить і чекає на диво щодня», «... мама розповідає Ромчикові казки. І як обіцяє, що колись, одного дня, справді станеться диво і Ромчик не лише ходитиме, а й стане відомим футболістом» [Дзвінка Торохтушко 2018:20].

Хлопчика Ромчика та його маму, подружжя голубів протягом усього творусупроводжують **доброта і щирість**: «Аля перелетіла через дорогу і сіла на підвіконня. Якраз навпроти Ромчика. Стукнула дзьобом у шибку. Ромчик подивився на неї крізь скло і усміхнувся. Помахав рукою і щось сказав мамі. Мама витерла руки рушничком, узяла металеву кришечку і покришила в неї хлібний окрасць. Відчинила вікно і поставила кришечку перед Алею» [Дзвінка Торохтушко 2018:22].

Ще однією цінністю є **взаємодопомога**, адже голуби завжди намагалися всіляко допомогти Ромчикові, а Святий Миколай, віддячивши їм, возз'єднав їх сім'ю: «Миколай дістав із внутрішньої кишені конверта:

- Знаєте, – сказав він, – на цьому світі є людина, яка колись покинула вас, злякавшись відповідальності. Зараз ця людина потребує вашого прощення. Дуже потребує. Тут лист від неї і документи» [Дзвінка Торохтушко 2018:40].

На нашу думку, можна виділити таку цінність, як **минуле і спогади**. Її не має в словниках, але без цього ми не будемо такими, якими є зараз. І знову приклад для підтвердження цієї думки, пов'язаний з казковими персонажами: саме сорока Настя, «яка жила у Лицейному провулку на горіщі школи ще задовго до Алі і Стіва,

розповіла якось, що колись Ромчик був здоровим і бігав у дворі разом з іншими хлопчиками» [Дзвінка Торохтушко 2018:16]. Почувши історію про причину інвалідності хлопчика, напевно, кожен читач зробить свій висновок. Але казка написана Дзвінкою Торохтушкою для того, щоб ми не залишалися байдужими, помічали один одного, залишалися людьми, які можуть співчувати, любити, допомагати.

Але найголовнішою цінністю в цій книзіє **надія і віра**, що не залишала Ромчика та його маму. У першу чергу, це сподівання на зустріч із батьком хлопчика. Авторка свідомо не називає причину, чому сім'я не повна, чому Ромчик зростає без батька. Читач на свій розсуд вирішує цю проблему: «... час лікує й такі рани. Той чоловік... він зрозумів. Що любить вас. І ще – Ромчикові потрібен тато. І я знаю, що він буде хорошим батьком» [Дзвінка Торохтушко 2018:40].

Дзвінка Торохтушко зростала у середовищі, де шанували традиції як цінність, зокрема, пов'язані з вірою у Святого Миколая. Саме тому в казці «Диво у Ліцейному провулку» мрії Ромчика здійснює саме він: «Ромчик із будинку навпроти почав ходити. І має подарунки від Святого Миколая [Дзвінка Торохтушко 2018:42].

Отже, проаналізувавши казку «**Диво в Ліцейному провулку**», можна дійти висновку, що **цінності** в Ліцейному провулку є. Мрії збуваються, якщо дуже-дуже мріяти. І дива трапляються, якщо у них вірити.

Список використаних джерел:

1. Академічний тлумачний словник (1970 – 1980). URL: <http://sum.in.ua>.
2. Дзвінка Торохтушко. Диво в Ліцейному провулку: [казка]; пер. на англ. К. Вігільова / Дзвінка Торохтушко. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. – 48 с.
3. Словник психологічних термінів. URL: <https://nuph.edu.ua/slovniki-psihologichnih-terminiv>.